

Erasmus Universiteit Rotterdam

Erasmus School of Economics

Bachelorscriptie Fiscale Economie

De earningsstrippingmaatregel en het gebruik van het begrip EBITDA

Naam: Wouter Reinier Bakker
Studentnummer: 450946
Begeleider: Mevrouw Y.Vink
Tweede beoordelaar: Meneer M.T.E. Robben
Datum definitieve versie: 27 augustus 2020

Het geschrevene in deze scriptie is de opvatting van de auteur en niet noodzakelijk die van de begeleider, tweede beoordelaar, Erasmus School of Economics of Erasmus Universiteit Rotterdam.

Inhoud

Hoofdstuk 1: Inleiding.....	3
Paragraaf 1.1: Aanleiding.....	3
Paragraaf 1.2: Probleemstelling	4
Paragraaf 1.3: Opzet.....	4
Hoofdstuk 2: Het ontstaan van ATAD 1 en de invoering van ATAD 1 in de Nederlandse wetgeving ..	6
Paragraaf 2.1: Inleiding	6
Paragraaf 2.2: Het ontstaan van ATAD 1.....	6
Paragraaf 2.3: De achtergrond.....	7
Paragraaf 2.4: De earningsstrippingmaatregel in de Richtlijn.....	8
Paragraaf 2.5: Implementatie van de earningsstrippingmaatregel.....	10
Paragraaf 2.6: Deelconclusie	12
Hoofdstuk 3: EBITDA	13
Paragraaf 3.1: Inleiding	13
Paragraaf 3.2: Gebruik van EBITDA	13
Paragraaf 3.3: Kritiek op het gebruik van EBITDA.....	14
Paragraaf 3.3.1: Financiële wereld	14
Paragraaf 3.3.2: Accountancy wereld.....	14
Paragraaf 3.3.3: Fiscale wereld	16
Paragraaf 3.4: Het belang van de kritiek	17
Paragraaf 3.5: Deelconclusie	18
Hoofdstuk 4: De uitwerking van de earningsstrippingmaatregel met EBITDA en andere maatstaven	19
Paragraaf 4.1: Inleiding	19
Paragraaf 4.2: EBIT en EBT	19
Paragraaf 4.3: Earningsstrippingmaatregel met de verschillende maatstaven.....	20
Paragraaf 4.4: Earningsstrippingmaatregel zonder stimuleringsmaatregel	20
Paragraaf 4.4.1: Het gebruik van EBITDA	20
Paragraaf 4.4.2: Het gebruik van EBIT	21
Paragraaf 4.4.3: Het gebruik van EBT	21
Paragraaf 4.4.4: Deelconclusie	21
Paragraaf 4.5: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van verschillende stimuleringsmaatregelen.....	22
Paragraaf 4.5.1: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van de energie investeringsaftrek.	22
Paragraaf 4.5.2: Earningsstrippingmaatregel met gebruik van de herinvesteringsreserve	23
Paragraaf 4.5.3: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van de innovatiebox	25
Paragraaf 4.6: Conclusie.....	27

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbeveling	29
Paragraaf 5.1: Conclusie.....	29
Paragraaf 5.2: Aanbeveling	30
Literatuurlijst.....	31

Hoofdstuk 1: Inleiding

Paragraaf 1.1: Aanleiding

Per januari 2019 is Nederland een renteaftrekbeperking rijker. Sinds die datum is de earningsstrippingmaatregel in Nederland ingevoerd. De earningsstrippingmaatregel is ingevoerd naar aanleiding van de Anti Tax Avoidance Directive 1 (hierna ATAD 1). De earningsstrippingmaatregel is ten opzichte van de andere aftrekbeperkingen een uitzondering. Nederland heeft bijna altijd specifieke renteaftrekbeperkingen ingevoerd die de rente beperken op het moment dat een belastingplichtige in een specifieke situatie zit.¹ In de Wet Vennootschapsbelasting 1969 (hierna Wet Vpb 1969) is een aantal renteaftrekbeperkingen terug te vinden die betrekking hebben op een specifieke situatie. De eerste renteaftrekbeperking staat in artikel 8b Wet Vpb 1969. Artikel 8b Wet Vpb 1969 verplicht bedrijven om op zakelijke grond overeenkomsten met elkaar te sluiten. Indien bedrijven dit niet doen, vindt een rentecorrectie plaats waardoor de renteaftrek wordt beperkt. Een tweede renteaftrekbeperking wordt gevonden in artikel 10a Wet Vpb 1969. De rente is niet aftrekbaar, indien sprake is van een besmette rechtshandeling conform het gestelde in artikel 10a lid 1.

Ook noemt de wet een renteaftrekbeperking in artikel 10b Wet VPB. De rente kan niet worden afgetrokken, indien partijen een rente zijn overeengekomen die niet marktconform is of als er geen vergoeding is afgesproken en als de lening geen vaste aflossingsdatum heeft of als de aflossingsdatum meer dan 10 jaar na het aangaan van de lening ligt.

Nederland kende voor 1 januari 2019 nog een tweetal renteaftrekbeperkingen namelijk artikel 13l en artikel 15ad Wet Vpb 1969. Deze twee renteaftrekbeperkingen waren ook specifiek van aard en waren van toepassing bij respectievelijk deelnemingsrenten en overnamerentes. Deze twee aftrekbeperkingen zijn afgeschaft tegelijk met de invoering van de earningsstrippingmaatregel.

Ook uit de jurisprudentie vloeien bepalingen voort die feitelijk leiden tot een renteaftrekbeperking. Het Unileverarrest² is een van de arresten waarin een renteaftrekbeperking werd geïntroduceerd. In dit arrest was sprake van een lening die feitelijk fungeerde als eigen vermogen. De Hoge Raad heeft hier geoordeeld dat zulke leningen moeten worden geherkwalificeerd als eigen vermogen, waardoor de rente niet meer aftrekbaar is maar de inkomsten ook niet meer belast zijn bij de ontvanger. Het gevolg is dat de rente niet meer aftrekbaar is, maar het is feitelijk gezien geen renteaftrekbeperking.

De earningsstrippingmaatregel is een generieke renteaftrekbeperking omdat de renteaftrekbeperking geen betrekking heeft op een specifieke situatie.³ Hierdoor wijkt de maatregel af van de eerder genoemde renteaftrekbeperkingen. Nederland was met de invoering van ATAD 1 verplicht tot het invoeren van de earningsstrippingmaatregel en dus ook de eerste generieke renteaftrekbeperking.

¹ Artikel 10d Wet Vpb 1969 was ook een generieke bepaling, echter is artikel 10d Wet Vpb 1969 afgeschaft.

² HR 27-01-1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744.

³ *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 8/9 (MvT).

De earningsstrippingmaatregel probeert de renteaftrekbepanking te koppelen aan de economische activiteit van een belastingplichtige door middel van het begrip winst voor renten, belastingen, afschrijvingen en amortisatie (hierna EBITDA). Dit wordt ook wel de gecorrigeerde winst genoemd. Bij de earningsstrippingmaatregel komt het saldo aan renten niet in aftrek voor zover het saldo meer bedraagt dan 30 procent van de gecorrigeerde winst of een bedrag van 1 miljoen. Het hoogste van de twee bedragen moet gekozen worden. Wanneer 30 procent van de gecorrigeerde winst minder bedraagt dan één miljoen, dan mag de belastingplichtige dus gebruik maken van de één miljoen.

Bij artikel 15b wordt het begrip EBITDA gebruikt. EBITDA is echter niet onomstreden. Dit is onder andere terug te zien in het artikel van Nijkeuter en Brillman van 7 oktober 2019⁴ in het Weekblad Fiscaal Recht. Nijkeuter en Brillman overschrijven in hun artikel de nadelige effecten van het gebruik EBITDA op de belastingplichtige. In deze scriptie richt ik mij op het gebruik van het begrip EBITDA bij de earningsstrippingmaatregel en wat de gevolgen ervan zijn.

Paragraaf 1.2: Probleemstelling

De earningsstrippingmaatregel maakt gebruik van het begrip EBITDA. EBITDA is een term die in de financiële en accountancy wereld al wordt gebruikt, maar nog niet in de fiscale wereld. De vraag is of het gebruik van EBITDA aansluit bij wat de wetgever wil bereiken met de earningsstrippingmaatregel en of dit problemen veroorzaakt met andere bepalingen in de wetgeving. De onderzoeksvraag luidt daarom:

Sluit het gebruik van de fiscale EBITDA-maatstaf aan bij de Nederlandse doelstelling van de bepaling of is een alternatief mogelijk?

Om een antwoord te vinden op de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld die beantwoord zullen worden in de volgende hoofdstukken:

1. *Wat is ATAD 1 en hoe heeft Nederland de earningsstrippingmaatregel uit ATAD 1 geïmplementeerd in de nationale wetgeving?*
2. *Waarom kiest de OESO voor het gebruik van EBITDA bij de earningsstrippingmaatregel en wat zijn de kritiekpunten?*
3. *Wat is de uitwerking van de earningsstrippingmaatregel voor de belastingplichtige, hoe pakt de earningsstrippingmaatregel anders uit als gebruik wordt gemaakt van een andere berekeningswijze dan EBITDA, zoals EBIT of EBT, en welk effect heeft het gebruik van een stimuleringsmaatregelen op deze rekenwijze(n)?*

Paragraaf 1.3: Opzet

In hoofdstuk 2 zal ingegaan worden op wat ATAD 1 precies is en hoe Nederland de earningsstrippingmaatregel heeft ingevoerd in de Nederlandse wetgeving. Eerst wordt gekeken naar de historie van ATAD 1 en hoe deze is ontstaan. Daarna wordt gekeken naar wat ATAD 1 inhoudelijk is en wordt ingegaan hoe de earningsstrippingmaatregel in ATAD 1 verwerkt is. Tot slot wordt gekeken hoe Nederland de earningsstrippingmaatregel in de nationale wet heeft geïmplementeerd. In hoofdstuk 3 komt aan bod waarom de OESO heeft gekozen voor het begrip

⁴ Nijkeuter en Brillman, *WFR* 2019/201.

van EBITDA. Daarnaast worden ook de kritiepunten opgenoemd vanuit verschillende perspectieven. De verschillende perspectieven zijn de financiële wereld, de accountancy wereld en de fiscale wereld. Het belang om te kijken naar de andere invalshoeken is dat EBITDA al meer wordt gebruikt in de financiële en accountancy wereld. Gezien het feit dat de ATAD 1 en dus ook de Nederlandse wetgever een term gebruiken die oorspronkelijk uit de financiële en accountancy wereld komt, is het relevant om te kijken hoe het begrip EBITDA daar wordt gebruikt en wat de meningen over EBITDA zijn. In hoofdstuk 4 wordt gekeken naar de alternatieven voor EBITDA en hoe dit uit zou pakken voor een belastingplichtige. In het artikel van Nijkeuter en Brilman geven ze voorbeelden van een aantal bepalingen die nadelig uitpakken voor een belastingplichtige. In dit hoofdstuk is gekozen voor de energie investeringsaftrek, de herinvesteringsreserve en de innovatiebox. Voor deze bepalingen is gekozen, omdat deze bepalingen duidelijk laten zien wat er gebeurt als een groter deel van de winst wordt uitgesloten. Hoofdstuk 4 is onderverdeeld in twee delen. In het eerste deel wordt gekeken naar wat het effect is van het gebruik van een andere maatstaf dan de nu gebruikte EBITDA. In het tweede gedeelte wordt gekeken wat het effect is van een andere maatstaf bij het gebruik van stimuleringsmaatregelen.

Hoofdstuk 2: Het ontstaan van ATAD 1 en de invoering van ATAD 1 in de Nederlandse wetgeving

Paragraaf 2.1: Inleiding

In dit tweede hoofdstuk wordt de ontstaansgeschiedenis van ATAD 1 besproken. Verder wordt uitgelegd hoe de earningsstrippingmaatregel in ATAD 1 staat en wat de minimale eis is voor de invoering van de earningsstrippingmaatregel. Tot slot wordt toegelicht hoe Nederland een van de onderdelen, de earningsstrippingmaatregel, heeft ingevoerd en wat de doelstelling van de bepaling is. De eerste deelvraag is:

Wat is ATAD 1 en hoe heeft Nederland de earningsstrippingmaatregel uit ATAD 1 geïmplementeerd in de nationale wetgeving?

Paragraaf 2.2: Het ontstaan van ATAD 1

Belasting betalen is -voor burgers en bedrijven- een doodnormale zaak. Als samenleving accepteren we al heel lang dat door middel van deze methode de staat financiën genereert voor allerlei voorzieningen. Maar belastingheffing beïnvloedt het bedrag dat je uiteindelijk overhoudt na gedane zaken. Veel bedrijven proberen hun belastingaangifte dan ook zo voordelig mogelijk uit te laten pakken, wat inhoudt dat ze de winst voor belastingen zo laag mogelijk willen houden. Grote internationale bedrijven laten hun belastingaangifte zo voordelig mogelijk uitpakken door het hanteren van een soms zeer agressieve belastingontwijkingstrategie, waardoor bijvoorbeeld de winsten niet meer belast worden in de landen waar deze winsten wel worden gegenereerd. Dit wordt ook wel grondslaguitholling en winstverschuiving genoemd.⁵ Naar aanleiding hiervan heeft de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (hierna OESO) een onderzoek uitgevoerd. Op grond van dit onderzoek zijn de Base Erosion and Profit Shifting actierapporten (hierna BEPS) vastgesteld.

De Europese Commissie toonde zich destijds verheugd over de werkzaamheden van de OESO omtrent het voorkomen van grondslaguitholling en winstverschuiving, omdat in Europa behoefte is aan een eerlijker belastingheffing.⁶ De Europese Commissie heeft daarom in 2015 een actieplan gepresenteerd om de conclusies uit de BEPS-actierapporten in de wetgeving van de Europese Unie (hierna EU) te implementeren.⁷ Het onderzoek van de OESO en het actieplan van de Europese Commissie hebben geresulteerd in *de Richtlijn tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingpraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt van de Raad van 12 juli 2016* (hierna de Richtlijn).

⁵ Pagina over de BEPS-actierapporten, *OESO* (laatst geraadpleegd op 29 april 2020), www.oecd.org.

⁶ Paragraaf 1 van de Richtlijn 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingpraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt van de Raad van 12 juli 2016.

⁷ Paragraaf 2 van de Richtlijn 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingpraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt van de Raad van 12 juli 2016.

ATAD 1 bestaat uit vier onderdelen, namelijk (I) een regeling tegen Controlled Foreign Companies (hierna CFC), (II) de earningsstrippingmaatregel, (III) een algemene antimisbruikbepaling en (IV) een exitheffing. Hierna wordt -in het kader van deze scriptie- alleen ingegaan op de earningsstrippingmaatregel.

ATAD 1 is een richtlijn. Dit houdt in dat de lidstaten zelf een keuze mogen maken hoe ze de richtlijn implementeren in hun nationale wetgeving, zolang ze maar voldoen aan de vereisten die zijn gesteld in de Richtlijn. Een richtlijn heeft dus geen rechtstreekse toepassing op de lidstaten, daartoe moeten de lidstaten eerst de richtlijn implementeren in de wetgeving.

Paragraaf 2.3: De achtergrond

Een bedrijf kan zijn activa op twee manieren financieren. Een bedrijf kan de activa financieren met eigen vermogen of door middel van vreemd vermogen. In de eerste plaats kan een bedrijf zijn liquide middelen gebruiken voor het aanschaffen van activa. Een tweede mogelijkheid is dat zijn bedrijf zijn activa financiert door middel van het uitgeven van aandelen. Door het uitgeven van deze aandelen wordt geld opgehaald en met dit geld kunnen de activa worden gefinancierd. De koper van het aandeel heeft dan een gedeelte van het bedrijf in handen. Via dit aandeel heeft de houder recht op een gedeelte van de winst en het zorgt voor een stemrecht. Het gedeelte van de winst wordt aan de aandeelhouder gegeven door middel van een dividenduitkering. Het uitkeren van dividend is eigenlijk een soort winstuitdeling. Een andere mogelijkheid om te financieren met eigen vermogen is dat de bestaande aandeelhouders extra geld storten in het bedrijf.

Een andere mogelijkheid is het financieren met vreemd vermogen. Wanneer een bedrijf gaat financieren met vreemd vermogen, dan leent een vennootschap een bepaald bedrag bij een derde partij of bij een gelieerde vennootschap. Het bedrijf krijgt hiermee een schuld en over deze schuld moet rente worden betaald. Het rentepercentage wordt afgesproken tussen de schuldenaar en de schuldeiser.

Fiscaal gezien is het financieren met vreemd vermogen voordeliger dan het financieren met eigen vermogen. Een dividenduitkering is niet aftrekbaar van de winst, terwijl de rente wel aftrekbaar is van de winst. Door de activa te financieren met vreemd vermogen ontstaat door de betaling van rente een kostenpost. Deze kostenpost mag vervolgens afgetrokken worden van de winst en zorgt dus voor een lager bedrag aan te betalen belasting. Dit maakt deze vorm van financiering fiscaal gezien interessanter voor bedrijven.

Doordat de rente die wordt betaald op leningen in de heffing wordt betrokken bij de ontvangende partij en in aftrek is bij de betalende partij is dit interessant voor bedrijven. Bedrijven kunnen inspelen op de tariefverschillen die in verschillende landen van toepassing zijn. De constructies die werden opgezet, zorgden er onder andere voor dat de rente aftrekbaar was in landen met een hoog tarief en in de heffing werd betrokken in landen met een lager tarief. Dit wordt ook wel grondslaguitholling genoemd. De earningsstrippingmaatregel uit ATAD 1 moet dit voorkomen doordat de aftrekbaarheid van de rente wordt beperkt.

Naast het feit dat door overmatig gebruik van leningen grondslaguitholling kan plaatsvinden, heeft het ook een ander belangrijk nadeel. Door het aangaan van veel leningen is een bedrijf in tijden van recessie kwetsbaarder. De druk van de rentelasten kan zo hoog worden dat uiteindelijk uitstel van betaling, eventueel zelfs een faillissement, aangevraagd dient te worden. Door een

beperking van de aftrek van de rentelasten -de earningsstrippingmaatregel- wordt het voor bedrijven minder aantrekkelijk een activiteit te financieren met vreemd vermogen.

Paragraaf 2.4: De earningsstrippingmaatregel in de Richtlijn

De doelstelling van de earningsstrippingmaatregel is het voorkomen dat bedrijven de grondslag verminderen in een land of de winsten belasten in een ander land dan waar ze verdiend worden. Zoals in de alinea hierboven vermeld, gebeurt dat bijvoorbeeld door in te spelen op de tariefverschillen van verschillende landen. De earningsstrippingmaatregel probeert dit te voorkomen.

In artikel 4 van de Richtlijn is de earningsstrippingmaatregel opgenomen. In het eerste lid is opgenomen wat de earningsstrippingmaatregel in essentie is. Het eerste lid schrijft voor dat het financieringskostensurplus aftrekbaar is tot maximaal 30 procent van EBITDA.⁸ In artikel 2 van de Richtlijn staan de definities. In het tweede lid staat uitgelegd wat wordt bedoeld met het financieringskostensurplus. Het financieringskostensurplus is het bedrag waarmee de aftrekbare rentekosten de belastbare rentebaten overschrijden. Dit betekent simpelweg het bedrag aan rentekosten minus de rentebaten. Op het moment dat een belastingplichtige meer rentebaten dan rentekosten heeft, vindt de earningsstrippingmaatregel niet plaats. In de Nederlandse vennootschapsbelasting is de mogelijkheid om als concern op te treden. In Nederland is dit de fiscale eenheid. De Richtlijn voorziet ook hierin. Het is mogelijk als concern op te treden op het moment dat in het nationale recht sprake is van een concern op grond van artikel 4 lid 1 onderdeel a en b van de Richtlijn. De earningsstrippingmaatregel wordt dan toegepast alsof sprake is van één bedrijf in plaats van allemaal losse bedrijven.⁹

EBITDA is een term die in de Nederlandse fiscale wereld nieuw was. Deze werd nog niet eerder gebruikt in andere wetsartikelen. EBITDA is een maatstaf die vooral gebruikt werd in de financiële wereld voor onder andere de waardering van bedrijven. In de Richtlijn is in artikel 4 lid 2 verwerkt wat wordt bedoeld met EBITDA. EBITDA wordt berekend door de winst voor belastingen te nemen. Bij de winst voor belastingen worden de rente, de afschrijvingen en de amortisatie opgeteld. De rente, afschrijvingen en amortisatie worden bij de winst opgeteld, omdat op deze manier wordt geprobeerd aan te sluiten bij economische activiteit van een belastingplichtige. Daarnaast worden de belastingvrije inkomsten uitgesloten van EBITDA, omdat wordt geprobeerd zoveel mogelijk aan te sluiten bij de fiscale maatstaven van een land. De bepaling van EBITDA wordt daarom ook wel de fiscale EBITDA genoemd. Door aan te sluiten bij de fiscale EBITDA wordt de renteaftrek gekoppeld aan de belastbare economische activiteit van een belastingplichtige.

Naast de eerste mogelijkheid om het financieringskostensurplus af te trekken tot maximaal 30 procent van EBITDA geeft de Richtlijn in artikel 4 lid 3 de mogelijkheid aan de lidstaten nog een tweede grens op te nemen. Artikel 4 lid 3 onderdeel a van de Richtlijn geeft de lidstaten de mogelijkheid om aftrek van het financieringskostensurplus toe te staan tot € 3 miljoen. De lidstaten zijn ook vrij een lager bedrag op te nemen. Indien gekozen is voor een concernbenadering, dan geldt de € 3 miljoen voor het gehele concern. Dit houdt in dat gekeken

⁸In artikel 2 van de Richtlijn staan de definities.

⁹Er wordt niet ingegaan op de rechterlijke houdbaarheid van de earningsstrippingmaatregel in combinatie met de fiscale eenheid binnen de Europese unie in

wordt welke van de twee limieten het hoogste is: de minimale grens of 30 procent van EBITDA. Het financieringskostensurplus is dan aftrekbaar tot en met dat bedrag.

Dit werkt voor een belastingplichtige dan als volgt uit. Stel, een belastingplichtige heeft een financieringskostensurplus van € 150 miljoen. Verder bedraagt zijn EBITDA € 300 miljoen en in de nationale wetgeving is een minimum opgenomen van € 3 miljoen euro. 30 procent van EBITDA is in dit geval € 90 miljoen. Het hoogste van de twee limieten wordt gebruikt om te bepalen hoeveel afgetrokken mag worden. In dit geval is de € 90 miljoen hoger dan het minimum van de € 3 miljoen. € 90 miljoen mag dus afgetrokken worden van de winst en het restant mag niet worden afgetrokken van de winst.

De richtlijn voorziet ook in wat moet gebeuren op het moment dat de rente niet aftrekbaar is. In artikel 4 lid 6 van de Richtlijn staat dat de lidstaten drie mogelijkheden hebben. De eerste mogelijkheid is dat de rente die niet afgetrokken kon worden voorwaarts te verrekenen is zonder een beperking van tijd. De tweede mogelijkheid is dat een voorwaartse verrekening zonder beperking van tijd en de mogelijkheid tot een achterwaartse verrekening voor ten hoogste drie jaar. De laatste mogelijkheid is een voorwaartse verrekening zonder beperking van tijd voor de rente die niet aftrekbaar was en de mogelijkheid om de niet-gebruikte rentecapaciteit voor ten hoogste 5 jaar door te schuiven. De niet-gebruikte rentecapaciteit ontstaat wanneer een belastingplichtige minder rente aftrekt dan dat deze op basis van de gecorrigeerde rente zou mogen. De lidstaten mogen zelf bepalen welke van de drie mogelijkheden ze implementeren in hun eigen nationale wetgeving.

In de Richtlijn zijn drie uitzonderingen voor het gebruik van de earningsstrippingmaatregel opgenomen. De eerste uitzondering is de groepsuitzondering die staat in artikel 4 lid 5 van de Richtlijn. De groepsuitzondering wordt toegepast bij twee situaties. De eerste situatie staat in onderdeel a van artikel 4 lid 5 van de Richtlijn. Een belastingplichtige die lid is van een financieel gezien geconsolideerd concern heeft de mogelijkheid het volledige financieringskostensurplus af te trekken, indien hij kan aantonen dat de verhouding tussen zijn eigen vermogen en vreemd vermogen gelijk of hoger is met de overeenkomstige ratio van het concern. Dit is alleen mogelijk indien voldaan is aan twee voorwaarden. De eerste voorwaarde is dat de ratio tussen het eigen vermogen en het balanstotaal als gelijk wordt aangemerkt met de overeenkomstige ratio van het concern indien het maximaal 2 procent lager is. De tweede voorwaarde is dat alle activa en verplichtingen op dezelfde manier zijn gewaardeerd.

De tweede situatie voor een groepsescape is dat een concern een hoger bedrag aan financieringskostensurplus mag aftrekken dan de belastingplichtige op grond van lid 1 zou mogen. Dit wordt volgens artikel 4 lid 5b van de Richtlijn als volgt berekend. Als eerste wordt de ratio van het concern bepaald door het financieringskostensurplus van het concern ten opzichte van derden te verdelen over EBITDA. Vervolgens wordt de ratio van het concern vermenigvuldigd met overeenkomstige berekende EBITDA van de belastingplichtige. Daarnaast moeten alle activa en verplichtingen op dezelfde manier worden gewaardeerd binnen de groep om gebruik te kunnen maken van de groepsescape.¹⁰

De tweede uitzondering is de uitzondering voor zelfstandige entiteiten. In artikel 4 lid 3 onderdeel b staat vermeld dat een belastingplichtige die een op zichzelf staande entiteit is de mogelijkheid heeft tot volledige aftrek van het financieringskostensurplus.

¹⁰ Van Strien, *WFR* 2018/19, p.4.

Als derde en laatste uitzondering kan een lidstaat ervoor kiezen financiële ondernemingen op grond van artikel 4 lid 7 uit te sluiten van de earningsstrippingmaatregel.

Paragraaf 2.5: Implementatie van de earningsstrippingmaatregel

Nederland heeft de earningsstrippingmaatregel in de nationale wetgeving opgenomen in artikel 15b Wet Vpb 1969. Evenals de OESO streeft ook Nederland naar het voorkomen van grondslaguitholling en winstverschuiving met de earningsstrippingmaatregel. Daarbij is gekozen voor een “robuuste implementatie” zoals verwoord wordt in de Memorie van Toelichting¹¹ die op bepaalde onderdelen verder gaat dan wat de Richtlijn voorschrijft. Het kabinet streeft met de robuuste implementatie na dat Nederland niet langer gezien wordt als een belastingparadijs.^{12 13}

De Richtlijn biedt de lidstaten de mogelijkheid om de earningsstrippingmaatregel op een concern toe te passen. In de Nederlandse vennootschapsbelasting bestaat de mogelijkheid te kiezen voor een concernbenadering indien voldaan is aan de voorwaarden in artikel 15 Wet Vpb 1969. Nederland maakt dus gebruik van deze mogelijkheid.

In artikel 15b lid 1 onderdeel b Wet Vpb 1969 is terug te vinden dat Nederland gekozen heeft voor een drempel van € 1 miljoen.¹⁴ Deze drempel ligt aanzienlijk lager dan het bedrag dat de Richtlijn noemt. De staatssecretaris van Financiën (hierna de staatssecretaris) beoogt met de drempel van € 1 miljoen euro de reikwijdte van de maatregel te vergroten.¹⁵ Het kabinet probeert een gelijkere behandeling van het eigen vermogen en vreemd vermogen te bewerkstelligen en met een hogere drempel blijft de ongelijke behandeling van het eigen vermogen en vreemd vermogen voor een groter deel van de belastingplichtigen in stand.

De wetgever heeft in artikel 15b lid 2 Wet Vpb 1969 uiteengezet hoe het saldo aan renten moet worden bepaald voor een belastingplichtige. Het saldo aan renten is het bedrag aan rentelasten ter zake van een geldlening verminderd met het bedrag aan rentebaten. Dit is dezelfde manier waarop de Richtlijn in artikel 2 het voorschrijft. Het saldo van renten wordt op dezelfde manier opgesteld, maar het is de vraag voor toepassing van de Nederlandse earningsstrippingmaatregel wat onder het begrip renten valt. Dit is terug te vinden in artikel 15b lid 6 Wet Vpb 1969. Als eerste wordt in artikel 15b lid 6 onderdeel a uitgelegd wat wordt verstaan onder een geldlening. Onder een geldlening wordt verstaan: *een vordering of schuld die voortvloeit uit een overeenkomst van geldlening of een daarmee vergelijkbare overeenkomst*. Door de bepaling vallen financial lease of huurkoop ook onder deze bepaling, omdat sprake is van een geldlening in deze gevallen.¹⁶ In Artikel 15b lid 6 onderdeel b Wet Vpb 1969 wordt het begrip rentelasten verder uitgebreid. Onder rentelasten vallen ook de kosten ter dekking van renterisico's en valutarisico's. De valutaresultaten ter zake van geldleningen, ontstaan door het eerder genoemde afdekken van de valutarisico's en renterisico's, vallen ook onder de rentelasten op grond van artikel 15b lid 6 onderdeel c Wet Vpb 1969. In het kort komt het erop neer dat de kosten en

¹¹ *Kamerstukken II 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 9 (MvT)*.

¹² Met een belastingparadijs wordt een land bedoeld waar de fiscale wetgeving relatief gezien gunstiger is dan in andere landen. Dit kan komen doordat het tarief lager is of omdat faciliteiten bestaan die het voor bedrijven aantrekkelijk maken om zich te vestigen in dat soort landen.

¹³ Stevens, *TFO*, 2019/161.2, p.1.

¹⁴ *Kamerstukken II 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 10 (MvT)*.

¹⁵ *Kamerstukken II 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 11 (MvT)*.

¹⁶ Stevens, *TFO*, 2019/161.2, p.3.

valutaresultaten worden meegenomen voor de earningsstrippingmaatregel.¹⁷ Als laatste bevat artikel 15b lid 6 Wet Vpb nog een onderdeel d. Over het algemeen worden de rentekosten meteen ten laste van de winst gebracht, maar op grond van goed koopmansgebruik wordt de rente in bepaalde gevallen geactiveerd¹⁸. Deze renten moeten ook worden meegenomen voor de earningsstrippingmaatregel op grond van onderdeel d. Artikel 15 lid 7 vermeldt een uitzondering op lid 6 onderdeel d. Als de geactiveerde renten boven het bedrag als in bedoeld in lid 1 uitkomen, worden de renten niet geactiveerd of ten laste van de winst gebracht

Tot slot maakt het voor de earningsstrippingmaatregel niet uit aan wie de rente wordt betaald. Het gaat zowel om rente die aan een derde wordt betaald zoals aan een bank als om rente die aan een gelieerd lichaam wordt betaald.¹⁹ Hierdoor is de earningsstrippingmaatregel altijd van toepassing. Het maakt daarnaast ook niet uit of de rente wordt betaald aan iemand die binnen of buiten de EU is gevestigd.²⁰

Het is nu duidelijk wat onder het saldo van renten wordt verstaan voor de toepassing van de Nederlandse earningsstrippingmaatregel. In artikel 15b lid 3 Wet Vpb heeft de wetgever verklaard wat onder EBITDA valt. De gecorrigeerde winst is de winst vermeerderd met de afschrijvingen voor toepassing van het zevende lid, vermeerderd met de afwaarderingen tot de lagere bedrijfswaarde en verminderd met de terugname van afwaarderingen en vermeerderd met saldo van renten. Stevens vermeldt dat de Richtlijn verder gaat en dat daar alle afwaarderingen mee mogen worden genomen terwijl het kabinet dat niet doet.²¹

De Richtlijn biedt de lidstaten de mogelijkheid te kiezen wat met niet-afgetrokken rente moet gebeuren.²² Uit de Memorie van Toelichting komt naar voren dat het kabinet heeft gekozen voor de optie waarbij het niet-aftrekbare saldo aan renten onbeperkt vooruit gewenteld kan worden. Deze optie is het beste uit te voeren.²³ Dit is terug te vinden in artikel 15b lid 5 Wet Vpb 1969. Het saldo van renten dat vooruit wordt gewenteld, kan alleen in aftrek worden gebracht als daar ruimte voor is op grond van artikel 15b lid 1 Wet Vpb 1969. Verder heeft de wetgever in artikel 15b lid 6 Wet Vpb 1969 uiteengezet dat indien meerdere saldi aan renten niet aftrekbaar zijn, de volgorde van het ontstaan van die saldi leidend is. Indien het eerste saldo uit het jaar 2018 is en het tweede saldo uit 2019, moet het saldo van het jaar 2018 als eerste verrekend worden.

De eerste uitzondering is de groepsescape en de tweede uitzondering is het vrijstellen van op zichzelf staande entiteiten. Het kabinet heeft ervoor gekozen om de groepsescape en de uitzondering voor op zichzelf staande entiteiten niet te implementeren in de nationale wetgeving. Alle belastingplichtigen die zijn gefinancierd met teveel vreemd vermogen lopen hierdoor tegen de earningsstrippingmaatregel aan en niet alleen de belastingplichtigen die met meer vreemd vermogen zijn gefinancierd dan de groep.²⁴ Tot slot biedt de Richtlijn de mogelijkheid een uitzondering te maken voor specifieke sectoren. Het gaat dan om

¹⁷ Stevens, *TFO*, 2019/161.2, p.4.

¹⁸ Stevens, *TFO*, 2019/161.2, p.4.

¹⁹ Kavelaars, *TFO*, 2016/147.1, p.5.

²⁰ Kavelaars, *TFO*, 2016/147.1, p. 5.

²¹ Stevens, *TFO*, 2019/161.2, p.1.

²² Artikel 4 lid 6 van de Richtlijn tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt van de Raad van 12 juli 2016.

²³ *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 12 (MvT).

²⁴ *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 11 (MvT).

ondernemingen in de financiële sector.²⁵ Het kabinet heeft deze uitzondering niet opgenomen, omdat banken over het algemeen netto renteontvangers zijn. Ze worden hierdoor niet geraakt door de earningsstrippingmaatregel.²⁶

Paragraaf 2.6: Deelconclusie

ATAD 1 is voortgekomen uit de BEPS-actierapporten van de OESO en het daarop volgende voorstel van de Europese Commissie. De Richtlijn bevat vier onderdelen om grondslaguitholling en winstverschuiving tegen te gaan. Een van die onderdelen is de earningsstrippingmaatregel. De earningsstrippingmaatregel moet voorkomen dat bedrijven overmatige financieringskosten in aftrek kunnen brengen waardoor winstverschuiving kan ontstaan.

De lidstaten zijn verplicht de earningsstrippingmaatregel in te voeren, maar hebben relatieve vrijheid hoe ze de earningsstrippingmaatregel vorm geven. De lidstaten mogen niet de richtlijn soepeler implementeren, maar ze mogen wel de Richtlijn en dus ook de earningsstrippingmaatregel strenger implementeren.

Uit de Nederlandse implementatie komt naar voren dat Nederland gekozen heeft voor een sobere implementatie. De doelstelling van de earningsstrippingmaatregel is het voorkomen van grondslaguitholling en winstverschuiving door middel van renten. Nederland heeft echter twee doelen. Naast het voorkomen van grondslaguitholling en winstverschuiving heeft Nederland als doel het bewerkstelligen van een gelijkere verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Dit is terug te zien in de volgende keuzes. Nederland heeft niet gekozen voor een groepsescape en Nederland sluit de zelfstandige entiteiten niet uit van de maatregel. Het kabinet hoopt op deze manier zoveel mogelijk bedrijven die met te veel vreemd vermogen zijn gefinancierd in de heffing te kunnen betrekken en hierdoor het onderscheid tussen eigen vermogen en vreemd vermogen in Nederland kleiner te maken. Verder heeft Nederland niet gekozen voor de maximale drempel van € 3 miljoen, maar voor een drempel van € 1 miljoen om op deze manier de reikwijdte van de maatregel te vergroten.

²⁵ *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3, p. 12/13 (MvT).

²⁶ *Kamerstukken II* 2018,2019, 35030, nr. 3, p. 12/12 (MvT).

Hoofdstuk 3: EBITDA

Paragraaf 3.1: Inleiding

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet waarom gekozen is voor het gebruik van EBITDA. In hoofdstuk 2 is naar voren gekomen dat de earningsstrippingmaatregel gebruik maakt van EBITDA. Eerst wordt besproken waarom gekozen is voor EBITDA door de OESO, de EU en Nederland. Daarna wordt besproken wat de kritiepunten zijn vanuit verschillende hoeken op het gebruik van EBITDA. De tweede deelvraag is:

Waarom kiezen de OESO, EU en Nederland voor het gebruik van EBITDA bij de earningsstrippingmaatregel en wat zijn de kritiepunten?

Paragraaf 3.2: Gebruik van EBITDA

Voor de earningsstrippingmaatregel wordt een maatstaf gebruikt die gebaseerd is op de economische activiteit van de belastingplichtige. Deze maatstaf is de gecorrigeerde winst en deze wordt bepaald aan de hand van EBITDA. De onderbouwing voor het gebruik van EBITDA wordt gevonden in de Richtlijn en het BEPS-actierapport 4 van de OESO. De OESO onderschrijft dat het doel van de BEPS-actierapporten en dus ook van de earningsstrippingmaatregel is dat de winsten worden belast in de landen waar ze worden verdiend.²⁷ De OESO wil dit bereiken door een methode te kiezen die gebaseerd is op de economische activiteit van een belastingplichtige. De OESO heeft gekozen voor het begrip EBITDA omdat bij EBITDA het moeilijker is de cijfers te beïnvloeden omdat afschrijvingen en renten bij de winst worden opgeteld. Op deze manier wordt geprobeerd aan te sluiten bij de economische activiteit van een belastingplichtige.

EBITDA houdt geen rekening met renten, belastingen, afschrijvingen en waardeverminderingen. Doordat hier geen rekening mee wordt gehouden, laat EBITDA zien wat een bedrijf werkelijk aan inkomsten heeft verdiend en ook in huis heeft om te betalen. De afschrijvingen en waardeverminderingen leiden namelijk wel tot kosten, maar niet tot uitgaven voor een bedrijf. De interest wordt meegenomen bij EBITDA, omdat interest een niet-operationele kostensoort betreft. De interest is afhankelijk van hoe een bedrijf is gefinancierd en de argumentatie is dat financiering los staat van de operationele activiteiten.²⁸ De belastingen worden meegenomen omdat de belasting kan verschillen per regime en per sector.²⁹ De renten en belastingen worden toegevoegd, omdat op deze manier de vergelijkbaarheid zou verbeteren.³⁰ Een andere reden van de OESO om te kiezen voor een methode die aansluit bij de omzet, lees EBITDA, is omdat deze makkelijk te implementeren is en de maatregel hierdoor ook makkelijk te handhaven is.³¹

²⁷ OESO BEPS-actionreport 4, 2015, p.43.

²⁸ Bouwen & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, www.executivefinance.nl.

²⁹ Bouwen & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, www.executivefinance.nl.

³⁰ Bouwen & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, www.executivefinance.nl.

³¹ OESO BEPS-actionreport 4, 2015, p.43.

Daarnaast lijkt het erop dat de OESO voor het gebruik van EBITDA heeft gekozen, omdat de Duitse earningsstrippingmaatregel hier ook gebruik van maakt. De OESO heeft de earningsstrippingmaatregel gebaseerd op de earningsstrippingmaatregel uit Duitsland die al van toepassing is sinds januari 2008.³² De Duitse earningsstrippingmaatregel is in 2010 veranderd naar aanleiding van de crisis. De earningsstrippingmaatregel die de OESO heeft voorgeschreven in zijn BEPS-actierapport lijkt veel op de earningsstrippingmaatregel die vanaf 1 januari 2010 geldt in Duitsland. Een aantal van de overeenkomstigheden zijn bijvoorbeeld het gebruik van EBITDA en de vrijerenteaftrekgrens van € 3 miljoen.

De staatssecretaris vermeldt dat de renteaftrek wordt gekoppeld aan de belastbare economische activiteit van een belastingplichtige door de fiscale EBITDA als uitgangspunt te nemen.³³ Nijkeuter en Brillman constateren dat de staatssecretaris de keuze voor zijn fiscale EBITDA niet heeft onderbouwd. De staatssecretaris geeft alleen maar aan wat het gevolg is voor de keuze van EBITDA.³⁴

Paragraaf 3.3: Kritiek op het gebruik van EBITDA

Vanuit verschillende hoeken is kritiek geleverd op het gebruik van EBITDA. In deze paragraaf wordt gekeken naar de kritiek vanuit de financiële wereld, de accountancy wereld en tenslotte de fiscale wereld.

Paragraaf 3.3.1: Financiële wereld

In de financiële wereld wordt EBITDA gebruikt om de waarde van een bedrijf te bepalen op het moment dat iemand het bedrijf wil kopen, maar ook andere methoden zijn daarvoor in gebruik. Zo kan gebruik worden gemaakt van methoden zoals de prijs van een aandeel of de koers-winstverhouding. Het maakt uiteindelijk niet heel veel uit welke methode je gebruikt, omdat elke methode een bepaalde mate van onzekerheid kent en het dus onmogelijk om is aan deze waarde een definitieve waarde te hangen. Het blijft altijd een schatting.³⁵ Hierdoor blijft aan de waarde van een bedrijf altijd een onzekerheid hangen, maar dit is lastig te voorkomen.

Paragraaf 3.3.2: Accountancy wereld

In de accountancy wereld is EBITDA niet opgenomen. Dit houdt in dat de accountant de waarde van het kengetal EBITDA niet controleert. Een onderneming kan EBITDA dus positiever weergeven zonder dat een accountant het bedrijf terugfluit. Zo kan een onderneming zelf bepalen welke kosten wel worden meegenomen en welke kosten niet.³⁶ De International Accountancy Standard Board (hierna IASB) heeft zich in 2016 uitgesproken over bedrijven die gebruik maken van het begrip EBITDA in hun jaarverslagen. De IASB is het orgaan dat de internationale accountancy regels maakt. De meeste grote multinationals moeten zich aan deze

³² Elswelier & van Strien, *WFR* 2012/182, p.2.

³³ *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3 p. 10 (MvT).

³⁴ Nijkeuter en Brillman, *WFR* 2019/201, p. 2.

³⁵ Jonathan Berk & Peter DeMarzo, 2016, p. 327-330.

³⁶ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, www.executivefinance.nl.

accountancy regels houden. De accountant controleert de jaarcijfers van een bedrijf en kijkt of de cijfers een representatieve weergave geven van het bedrijf. De jaarrekening wordt opgesteld om de gebruikers van een jaarverslag een zo duidelijk mogelijk en representatief beeld te geven van hoe een bedrijf ervoor staat. Iedereen kan een jaarverslag inzien, maar voor investeerders en aandeelhouders is het met name van belang. De voorzitter van de IASB Hans Hoogervorst zei in 2016 het volgende over EBITDA: “(...)dat is een inherent misleidende maatstaf, die wij als IASB nooit zullen standaardiseren en daarmee legitimeren”.³⁷ Hieruit blijkt dat de IASB tegen het gebruik van EBITDA is.

Bouwens en Verriest hebben uiteengezet wat de kritiek op het gebruik van EBITDA is. Het eerste punt van kritiek is dat EBITDA niet wordt gecontroleerd door een accountant, waardoor de invulling van EBITDA aan een bepaalde subjectiviteit onderhevig is.³⁸

Ten tweede zou EBITDA een maatstaf voor cashflow zijn. Bouwens en Verriest beargumenteren dat EBITDA niet een maatstaf is om de cashflow te bepalen.³⁹ EBITDA neemt de kosten voor interest en belastingen niet mee, terwijl de interest en belastingen wel degelijk leiden tot een uitgave. Daarnaast houdt EBITDA geen rekening met de behoefte aan werkkapitaal van een onderneming.⁴⁰ Werkkapitaal is het kapitaal dat een bedrijf nodig heeft om op korte termijn de onderneming te laten draaien.⁴¹ EBITDA laat de noodzaak aan liquide middelen om een onderneming draaiende te houden buiten beschouwing. Nergens in de berekening wordt rekening gehouden met de verandering van het werkkapitaal. Hierdoor lijkt EBITDA meer op een winstbegrip dan op een cashflowbegrip.

Bouwens en Verriest constateren ten derde dat EBITDA ook geen winstmaatstaf is. EBITDA laat de interest, belastingen en afschrijvingen buiten beschouwing, terwijl deze items wel van belang zijn voor de gebruikers van een jaarverslag zoals een investeerder. Al deze posten geven inzicht in het voortbestaan van de onderneming. De afschrijvingen en afwaarderingen in verhouding met de investeringen laten zien of een bedrijf krimpt of juist uitbreidt. Daarnaast geeft de interest samen met de vergoedingen voor het eigen vermogen inzicht in hoeveel een bedrijf kwijt is met de financiering van zijn activiteiten. De belastingen zijn een bedrag dat je ieder jaar moet betalen en zijn ook een schuld van de belastingplichtige. De gebruikers van een jaarverslag willen een zo uitgebreid en volledig mogelijk beeld van een bedrijf en het weglaten van allerlei gegevens komt dit nooit ten goede.

Bouwens en Verriest noemen verschillende redenen waarom het problematisch is dat de interest, belastingen en afschrijvingen worden weggelaten.⁴² Ten eerste het weglaten van interest. Voorstanders van EBITDA tellen de interest bij de winst, omdat de interest het gevolg is van een financieringsbeslissing en dus geen betrekking heeft op de operationele bedrijfsvoering.⁴³ Bouwens en Verriest zeggen dat dit een juiste reflectie is, maar dat in de GAAP en/of IFRS-standaarden bestaan om dit te bewerkstelligen. Het is daarom onnodig om de interest bij EBITDA erbij op te tellen, omdat daar andere mogelijkheden voor zijn.

³⁷ IASB: EBITDA deugt niet als prestatie maatstaf, is inherent misleidend, *accountantweek* 15 juli 2016 www.accountantweek.nl.

³⁸ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 10 juni 2020, van executivefinance.nl.

³⁹ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.

⁴⁰ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.

⁴¹ Jonathan Berk & Peter DeMarzo, 2016, p. 979.

⁴² Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.

⁴³ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.

Ten tweede de belastingen. Bouwens en Verriest constateren dat de belastingen wel een operationele uitgave zijn. De belastingen komen elke fiscale periode terug voor elke belastingplichtige en de overheid is ook een prominente schuldeiser.⁴⁴ Bouwens en Verriest adviseren daarom altijd gebruik te maken van een winstmaatstaf die na belasting is.

Ten slotte de afschrijvingen.⁴⁵ Bouwens en Verriest vermelden dat EBITDA onmogelijk gebruikt kan worden als maatstaf van de operationele winst, omdat alle afschrijvingen worden genegeerd. Een goede reden waarom afschrijvingen wel in EBITDA moeten worden opgenomen, is dat zonder de afschrijvingen geen zicht is op hoe de afschrijvingen zich verhouden tot de investeringen. Op deze manier weet een investeerder niet of een onderneming aan het uitbreiden is. Daarnaast hebben sommige bedrijven meer afschrijvingen dan andere bedrijven, omdat ze bijvoorbeeld meer panden hebben. Hierdoor kan een groot verschil optreden tussen EBITDA en de winst van een bedrijf. Een andere mogelijkheid is dat bedrijven sneller afschrijven dan andere bedrijven en hierdoor hogere afschrijvingskosten hebben. Ook hier kan het voorkomen dat EBITDA en de winst flink verschillen. Dit is ook een van de redenen waarom de IASB tegen het gebruik van EBITDA is.

Paragraaf 3.3.3: Fiscale wereld

Ook vanuit de fiscale wereld is kritiek op het gebruik van EBITDA. Onder andere Nijkeuter en Brillman hebben kritiek op het gebruik van EBITDA. Nijkeuter en Brillman constateerden zoals eerder gezegd al dat de staatssecretaris het gebruik voor EBITDA niet onderbouwde.⁴⁶ Nijkeuter en Brillman merken op dat door de gekozen aanpak het gebruik van bepaalde fiscale stimuleringsmaatregelen negatief wordt beïnvloed, omdat de maatregelen de grondslag van een belastingplichtige verlagen. Hierdoor wordt de gecorrigeerde winst voor een belastingplichtige lager waardoor hij minder rente kan aftrekken. Dit is tegenstrijdig omdat deze fiscale stimuleringsmaatregelen juist moeten leiden tot een positief voordeel voor een belastingplichtige.⁴⁷

Nijkeuter en Brillman noemen onder andere het gebruik van de investeringsaftrek in combinatie met de earningsstrippingmaatregel.⁴⁸ Een vennootschap kan onder bepaalde voorwaarden op grond van artikel 3.42 Wet Inkomstenbelasting 2001 (hierna Wet IB 2001) in aanmerking komen voor de investeringsaftrek. Door het toepassen van een algemene aftrekpost wordt de winst van een vennootschap verlaagd en deze aftrekposten worden niet bij EBITDA opgeteld. Door de earningsstrippingmaatregel is het gebruik van de investeringsaftrek minder aantrekkelijk gemaakt. Nijkeuter en Brillman valt op dat dit enigszins bijzonder is, omdat door het toepassen van de investeringsaftrek geen sprake is van winstverschuiving of grondslagutholling.

Een tweede voorbeeld heeft te maken met de herinvesteringsreserve. Belastingplichtigen kunnen een herinvesteringsreserve vormen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Door de

⁴⁴ Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.

⁴⁵ Bouwens & Verriest melden niets over afwaarderingen. Afwaarderingen komen minder vaak voor dan afschrijvingen maar het effect is niet anders. Een afwaardering zorgt voor een lagere waarde van bijvoorbeeld een bedrijfsmiddel door verandering van de winstgevendheid.

⁴⁶ Nijkeuter en Brillman, *WFR* 2019/201, p. 2.

⁴⁷ Nijkeuter en Brillman, *WFR* 2019/201, p. 3.

⁴⁸ Nijkeuter en Brillman, *WFR* 2019/201, p. 4.

herinvesteringsreserve wordt de stille reserve in een bedrijfsmiddel niet in de winst betrokken, mits de stille reserve wordt gebruikt voor de aankoop van een vervangend bedrijfsmiddel. Nijkeuter en Brilman merken op dat het gebruik van de earningsstrippingmaatregel ook een negatieve impact heeft op het gebruik van de herinvesteringsreserve.⁴⁹ Door de herinvesteringsreserve wordt een gedeelte niet in de winst betrokken, hierdoor is de winst en dus ook de gecorrigeerde winst lager. De herinvesteringsreserve wordt namelijk niet bij EBITDA opgeteld. Hierdoor kan de belastingplichtige minder rente aftrekken door het gebruik van de herinvesteringsreserve. Nijkeuter en Brilman constateren dat dit tot een scheve verhouding kan leiden.⁵⁰ De methodiek van de herinvesteringsreserve is dat de herinvesteringsreserve van de kostprijs wordt afgetrokken. Hierdoor wordt de afschrijving per jaar lager en wordt de winst van de herinvesteringsreserve in de loop van de jaren alsnog gerealiseerd, omdat de afschrijving lager is dan zonder het gebruik van de herinvesteringsreserve. Dit heeft echter geen effect op EBITDA, omdat de afschrijvingen bij EBITDA worden opgeteld. Door het gebruik van de herinvesteringsreserve wordt de mogelijkheid voor het aftrekken van de rente dus kleiner, terwijl in dit geval ook geen sprake is van winstverschuiving of grondslaguitholling.

Paragraaf 3.4: Het belang van de kritiek

Vanuit drie verschillende hoeken wordt kritiek geleverd op het gebruik van EBITDA. In deze paragraaf wordt gekeken wat het belang is van de kritiek vanuit de financiële wereld en de accountancy wereld op de fiscale wereld.

De financiële wereld gebruikt EBITDA om de waarde van een bedrijf te schatten. De kritiek van de financiële wereld is dat het gebruik van EBITDA een schatting oplevert en dat de waarde van een bedrijf nooit zeker is. De financiële wereld heeft daarom ook verschillende methoden om te bepalen wat de waarde is. Deze kritiek is op de fiscale wereld niet van belang. In de fiscale wereld wordt de waarde van een bedrijf meestal geschat op basis van de waarde in het economisch verkeer⁵¹ en wordt geen gebruik gemaakt van EBITDA.

Vanuit de accountancy wereld is veel kritiek op het gebruik van EBITDA. Allereerst is EBITDA niet gestandaardiseerd in de internationale accountancy regels van de IASB. Hierdoor wordt dit kengetal dus niet gecontroleerd door de accountant. Het tweede punt van kritiek is dat EBITDA wordt gezien als een maatstaf om de cashflow te berekenen, maar EBITDA en cashflow vertonen belangrijke verschillen zoals eerder uitgelegd.

Het feit dat EBITDA en cashflow niet hetzelfde zijn, is wel van belang voor de fiscale wereld. De OESO wilde aansluiten bij een maatstaf die op basis van de omzet is. Door aan te sluiten bij de omzet zouden de kosten die worden gemaakt met de inkoop en vervaardiging van een goed niet meegenomen worden. Een andere mogelijkheid is dan EBITDA, omdat bij EBITDA de belasting, interest, afschrijvingen en afwaarderingen worden opgeteld. Het idee is dat met deze maatstaf gekeken kan worden hoeveel een bedrijf werkelijk aan geld heeft binnengehaald. Zo

⁴⁹ Nijkeuter en Brilman, *WFR* 2019/201, p. 4.

⁵⁰ Nijkeuter en Brilman, *WFR* 2019/201, p. 4.

⁵¹ Artikel 3.8 Wet IB 2001 juncto artikel 8 Wet Vpb 1969.

probeert men aan te sluiten bij de belastbare economische activiteit van een belastingplichtige. Vanuit de accountancy wereld is dus naar voren gekomen dat dit een onjuiste constatering is.

Het derde punt van kritiek vanuit de accountancy wereld is dat EBITDA ook geen winstbegrip is, omdat essentiële dingen worden weggelaten. Hierdoor kan EBITDA onmogelijk dienen als maatstaf voor de winst. Kortom, vanuit de accountancy wereld komt naar voren dat het gebruik van EBITDA in de fiscale wereld zo veel mogelijk moet worden beperkt.

Paragraaf 3.5: Deelconclusie

De OESO heeft het gebruik van EBITDA onder andere beargumenteerd met de uitspraak dat hiermee goed aangesloten wordt bij de economische activiteit van een belastingplichtige. Daarnaast kan met EBITDA worden bekeken hoe goed een bedrijf in staat is om aan zijn schulden te voldoen. In de financiële wereld, maar zeker in de accountancy wereld is kritiek op het gebruik van EBITDA. In de financiële wereld is het besef dat een bedrijf waarderen aan de hand van EBITDA een schatting blijft en niet precies de waarde van een bedrijf weergeeft.

In de accountancy wereld is de kritiek dat EBITDA niet een representatief beeld geeft en dat het onderhevig is aan de voorkeur van een manager. Een belangrijk kritiek punt is dat EBITDA de waarde van een cashflow zou moeten laten zien, maar dit niet doet. Dit is vanuit de fiscale visie minder problematisch.

Nijkeuter en Brilman constateren dat de earningsstrippingmaatregel een negatieve impact kan hebben op bepaalde fiscale stimuleringsmaatregelen. Dit is tegenstrijdig omdat deze maatregelen juist moeten leiden tot een voordeel voor de belastingplichtige.

Aan de hand van de kritiek zou afgevraagd kunnen worden of het gebruik van EBITDA wel juist is of dat een alternatief misschien beter is.

Hoofdstuk 4: De uitwerking van de earningsstrippingmaatregel met EBITDA en andere maatstaven

Paragraaf 4.1: Inleiding

In hoofdstuk 3 is naar voren gekomen dat het gebruik van EBITDA niet onomstreden is. Bouwens en Verriest hebben onderbouwd dat EBITDA niet een representatief beeld geeft van hoe een bedrijf ervoor staat. Nijkeuter en Brillman constateren daarnaast dat de earningsstrippingmaatregel een negatieve impact kan hebben op het gebruik van bepaalde stimuleringsmaatregelen. In dit hoofdstuk wordt gekeken of alternatieven mogelijk zijn bij het gebruik van de earningsstrippingmaatregel en hoe de alternatieven uitpakken bij de earningsstrippingmaatregel in vergelijking met het gebruik van EBITDA bij de earningsstrippingmaatregel. De derde deelvraag is:

Wat is de uitwerking van de earningsstrippingmaatregel voor de belastingplichtige en hoe werkt de earningsstrippingmaatregel uit als niet EBITDA maar EBIT of EBT als maatstaf wordt genomen?

Paragraaf 4.2: EBIT en EBT

Een alternatief dat voor de earningsstrippingmaatregel gebruikt kan worden, is de Earnings Before Interest and Tax (hierna EBIT). EBIT is een maatstaf die ook uit de financiële wereld komt. De EBIT verschilt van EBITDA, doordat de afschrijvingen en de afwaarderingen nu niet bij de winst worden opgeteld. Hierdoor is EBIT minder onderhevig aan kritiek. De EBIT wordt ook wel het operationeel bedrijfsresultaat genoemd, omdat de renten en belastingen nog steeds erbij opgeteld worden. EBIT is verder gedefinieerd door de IASB. Volgens de voorzitter van de IASB is dit gedaan, omdat EBIT of het operationeel bedrijfsresultaat een goed beeld geeft van de gang van zaken bij de kernactiviteiten.⁵²

Een ander alternatief is de Earnings Before Tax (hierna EBT) of de belastbare winst. Dit is eigenlijk de winst zoals die wordt vastgesteld aan de hand van de Nederlandse wetgeving. Vanuit de accountancy wereld is weinig kritiek op deze maatstaf. Dit is dezelfde winstbepaling zoals deze in de accountancy ook wordt opgesteld. De belastbare winst wordt door een accountant gecontroleerd. Dit is de reden waarom het gebruik EBT niet omstreden is. Voor de financiële wereld is het begrip EBT ook niet omstreden, omdat dit de winst van een bedrijf is. Daarnaast wordt niets bij de winst opgeteld. Het verschil met EBIT is dat de interest in dit geval niet bij de winst wordt opgeteld. Bij de bepaling van de winst wordt dan wel rekening gehouden met de manier van financieren, wat deze winstmaatstaf anders maakt dan EBITDA en EBIT. Een probleem is dat in EBT de renten zijn afgetrokken, terwijl bij de earningsstrippingmaatregel gekeken wordt in hoeverre de renten fiscaal aftrekbaar zijn. Dit wordt opgelost door de winst eerst te bepalen aan de hand van EBT. In het geval de renten dan niet aftrekbaar zijn worden

⁵² Boekhoudbaas Hoogervorst probeert orde te scheppen in winstcijfers, *Financieel Dagblad* 18 maart 2019, www.fd.nl.

deze bij de winst opgeteld. Hierdoor ontstaat een winst waar de renten die niet aftrekbaar zijn in de winst zijn betrokken. Over dat gedeelte wordt dan belasting geheven.

Paragraaf 4.3: Earningsstrippingmaatregel met de verschillende maatstaven.

Om te kijken wat precies de verschillen zijn bij het gebruik van verschillende maatstaven, als ook bij het gebruik van de verschillende stimuleringsmaatregelen, wordt in deze paragraaf een fictieve belastingplichtige gecreëerd en wordt dezelfde casus elke keer opnieuw gebruikt. Door het gebruik van dezelfde casus ontstaan alle veranderingen doordat een andere maatstaf voor de bepaling van de gecorrigeerde winst is gebruikt. De volgende casus wordt gebruikt:

Casus belastingplichtige	
Winst voor belastingen	€ 8.000.000
Afschrijving	€ 1.500.000
Rentelasten	€ 6.000.000
Rentebaten	€ 0
Saldo aan renten	€ 6.000.000
Investing duurzaam bedrijfsmiddel	€ 200.000
Optie tot het vormen van een HIR	€ 300.000
<i>50 procent van de omzet kan opteren voor de innovatiebox</i>	

Tabel 1: casus belastingplichtige

Paragraaf 4.4: Earningsstrippingmaatregel zonder stimuleringsmaatregel

In deze paragraaf wordt gekeken hoe de earningsstrippingmaatregel uitpakt zonder een stimuleringsmaatregel. De drie verschillende maatstaven komen allemaal aan bod en bij elke maatstaf wordt bekeken welk bedrag niet in aftrek kan worden gebracht.

Paragraaf 4.4.1: Het gebruik van EBITDA

Als eerste wordt gekeken naar de earningsstrippingmaatregel met het gebruik van EBITDA. De belastingplichtige heeft een saldo aan renten van € 6.000.000. Dit wordt berekend door de rentebaten van de rentekosten af te halen. Aan de hand van artikel 15b Wet Vpb 1969 wordt gekeken of het volledige saldo aan renten in aftrek kan worden genomen. Zoals eerder besproken is in de Nederlandse earningsstrippingmaatregel een drempel van € 1.000.000

opgenomen. Voor het volgende bedrag wordt gekeken naar de gecorrigeerde winst. De gecorrigeerde winst is in dit geval: € 8.000.000 + € 1.500.000 + € 6.000.000 = € 15.500.000. Van deze € 15.500.000 wordt dan 30 procent genomen. 30% van de gecorrigeerde winst is dan € 4.650.000. De € 4.650.000 is hoger dan de drempel van € 1.000.000. Het saldo aan renten dat dan in aftrek kan worden, is € 4.650.000. Dit betekent voor de belastingplichtige dat € 1.350.000 aan renten niet in aftrek kan worden genomen.

Paragraaf 4.4.2: Het gebruik van EBIT

De belastingplichtige heeft een winst van € 8.000.000. De gecorrigeerde winst bedraagt nu € 8.000.000 + € 6.000.000 = € 14.000.000 euro. Van deze € 14.000.000 wordt 30 procent genomen om te bepalen hoeveel rente je mag aftrekken. De drempel voor de belastingplichtige is dan een bedrag van € 4.200.000. Dit betekent voor de belastingplichtige dat een bedrag van € 1.800.000 aan renten niet in aftrek kan worden genomen.

Paragraaf 4.4.3: Het gebruik van EBT

De belastingplichtige heeft een winst van € 8.000.000. De gecorrigeerde winst bedraagt in dit geval dan ook € 8.000.000. De belastingplichtige kan dan € 2.400.000 aan saldo van renten in aftrek brengen. Dit betekent dat de belastingplichtige een bedrag van € 3.600.000 aan renten niet in aftrek kan brengen.

Paragraaf 4.4.4: Deelconclusie

Uit bovenstaande is het volgende vast te stellen:

Berekeningswijze gecorrigeerde winst	Bedrag aan rente dat niet afgetrokken kan worden
EBITDA	€ 1.350.000
EBIT	€ 1.800.000
EBT	€ 3.600.000

Tabel 2: samenvattend schema earningsstrippingmaatregel zonder stimuleringsmaatregel

Het eerste wat opvalt, is dat het bedrag dat niet in aftrek kan worden gebracht door de belastingplichtige toeneemt indien gebruik wordt gemaakt van EBIT of EBT. Dit is te verklaren door het feit dat bij EBIT minder wordt opgeteld dan bij EBITDA en dat bij EBT minder wordt opgeteld dan bij EBIT. Hierdoor valt de winst lager uit en kan dus ook een minder groot bedrag aan renten worden afgetrokken bij de belastingplichtige.

Paragraaf 4.5: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van verschillende stimuleringsmaatregelen

Nijkeuter en Brilman noemen zes stimuleringsmaatregelen die kunnen leiden tot een negatief effect voor de Nederlandse belastingplichtige.⁵³ Voor deze scriptie zijn drie stimuleringsmaatregelen eruit gepakt. Het gaat om de energie investeringsaftrek, de herinvesteringsreserve en de innovatiebox. Zoals vermeld in de inleiding is voor deze drie gekozen, omdat de drie stimuleringsmaatregelen een goed beeld geven wanneer een groter gedeelte van de winst wordt uitgesloten.

Paragraaf 4.5.1: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van de energie investeringsaftrek

De energie investeringsaftrek staat in artikel 3.42 Wet IB 2001. De energie investeringsaftrek is een aftrek waarbij voor een bepaalde duurzame investering een aftrek kan worden gevraagd van 45 procent volgens artikel 3.42 lid Wet IB 2001. Zoals in de casus is gegeven, heeft de belastingplichtige voor € 200.000 geïnvesteerd in een duurzaam bedrijfsmiddel. De belastingplichtige mag dan 45 procent van dit geïnvesteerde bedrag van zijn winst afhalen. Dit is een bedrag van € 90.000.

Paragraaf 4.5.1.1: Het gebruik van EBITDA

De winst van de belastingplichtige voor belastingen wordt hierdoor $€ 8.000.000 - € 90.000 = € 7.910.000$. De gecorrigeerde winst is nu $€ 15.410.000$. Het bedrag aan saldo van renten dat nu in aftrek kan worden genomen, is $€ 15.410.000 * 0,30 = € 4.623.000$. Dit betekent voor de belastingplichtige dat $€ 1.377.000$ aan renten niet in aftrek kan worden genomen. Door het gebruik van de investeringsaftrek is het bedrag dat niet in aftrek kan worden genomen toegenomen met $€ 1.377.000 - € 1.350.000 = € 27.000$

Paragraaf 4.5.1.2: Het gebruik van EBIT

Uitgaande van dezelfde casus gebruikt ook nu de belastingplichtige de energie investeringsaftrek voor het duurzame bedrijfsmiddel waarin hij heeft geïnvesteerd. De belastingplichtige mag over de geïnvesteerde € 200.000 45 procent van zijn winst afhalen. Hierdoor is zijn winst $€ 7.910.000$. De gecorrigeerde winst is $€ 7.910.000 + € 6.000.000 = € 13.910.000$. Het bedrag aan renten dat de belastingplichtige dan in aftrek mag brengen, is dan $€ 4.173.000$. De belastingplichtige kan hierdoor een bedrag van $€ 1.827.000$ aan renten niet in aftrek brengen. Door het gebruik van de investeringsaftrek is het bedrag dat niet in aftrek kan worden genomen toegenomen met $€ 1.827.000 - € 1.800.000 = € 27.000$.

⁵³ Nijkeuter en Brilman, *WFR* 2019/201, p. 4-7.

Paragraaf 4.5.1.3: Het gebruik van EBT

De belastingplichtige kan zoals eerder gemeld 45 procent van het geïnvesteerde bedrag in aftrek brengen. Dit houdt in dat een bedrag van € 90.000 van de winst wordt afgehaald. Hierdoor is de winst van de belastingplichtige € 7.910.000. De gecorrigeerde winst bedraagt dan ook € 7.910.000. De belastingplichtige kan dan een bedrag van € 2.373.000 aan saldo van renten in aftrek brengen. Dit betekent dat de belastingplichtige een bedrag van € 3.627.000 aan renten niet in aftrek kan brengen. Door het gebruik van de energie investeringsaftrek is het bedrag dat niet in aftrek kan worden genomen toegenomen met $€ 3.627.000 - € 3.600.000 = € 27.000$ euro

Paragraaf 4.5.1.4: Deelconclusie

Uit bovenstaande is het volgende vast te stellen:

Berekeningswijze gecorrigeerde winst	Bedrag aan rente dat niet afgetrokken kan worden
EBITDA	€ 1.377.000
EBIT	€ 1.827.000
EBT	€ 3.627.000

Tabel 3: samenvattend schema earningsstrippingmaatregel met energie investeringsaftrek

Uit de tabel komt hetzelfde beeld naar voren als bij de eerdere deelconclusie. Het bedrag aan renten dat niet in aftrek kan worden genomen, stijgt naarmate gebruik wordt gemaakt van de andere maatstaven. Daarnaast valt op dat bij alle drie de maatstaven het bedrag dat niet in aftrek kan worden gebracht met hetzelfde bedrag stijgt. Bij alle drie de maatstaven is sprake van een stijging tot een bedrag van € 27.000 aan rente dat niet kan worden afgetrokken door het gebruik van de energie investeringsaftrek.

Paragraaf 4.5.2: Earningsstrippingmaatregel met gebruik van de herinvesteringsreserve

Een belastingplichtige kan van een bedrijfsmiddel afschrijven op grond van artikel 3.30 Wet IB 2001. Door het afschrijven kan hij een deel van de aanschafkosten van de winst afhalen. Dit moet in de loop van de jaren gebeuren en mag niet in één keer van de winst worden afgehaald. Door het afschrijven wordt de boekwaarde van een bedrijfsmiddel lager. Hierdoor kan er een stille reserve ontstaan. De stille reserve is het bedrag tussen de waarde in het economisch verkeer en de boekwaarde. De stille reserve wordt bij verkoop in de winst betrokken. In artikel 3.54 Wet IB 2001 is de herinvesteringsreserve opgenomen. De herinvesteringsreserve houdt in dat de stille reserve niet meteen in de heffing hoeft te worden betrokken, maar dat de stille reserve in een herinvesteringsreserve wordt gestopt. Dit mag alleen als een voornemen bestaat dit bedrag te investeren in een nieuw bedrijfsmiddel. Uit de casus blijkt dat de belastingplichtige een bedrijfsmiddel heeft verkocht met een stille reserve van € 300.000. Voor de casus gaan we ervan uit dat de belastingplichtige van de stille reserve een herinvesteringsreserve kan vormen.

Paragraaf 4.5.2.1: Het gebruik van EBITDA

Door het toepassen van de herinvesteringsreserve wordt de winst van een belastingplichtige verlaagd. De winst van de belastingplichtige is nu nog € 7.700.000. De gecorrigeerde winst is nu € 15.200.000. Het bedrag aan saldo van renten dat nu in aftrek kan worden genomen, is € 4.560.000. Hierdoor kan € 1.440.000 niet in aftrek worden genomen. Door het vormen van de herinvesteringsreserve is het bedrag dat niet meer afgetrokken kan worden toegenomen met $€ 1.440.000 - € 1.350.000 = € 90.000$.

Paragraaf 4.5.2.2: Het gebruik van EBIT

De belastingplichtige heeft de mogelijkheid tot het vormen van een herinvesteringsreserve voor de stille reserve die is gerealiseerd bij de verkoop van een bedrijfsmiddel. Door het vormen van de herinvesteringsreserve is de € 300.000 nu niet bij de winst betrokken. De winst van de belastingplichtige betreft nu € 7.700.000. De gecorrigeerde winst is dan € 13.700.000. Het bedrag dat de belastingplichtige dan aan saldo van renten in aftrek mag brengen, is € 4.110.000. De belastingplichtige kan hierdoor een bedrag van € 1.890.000 niet in aftrek brengen. Door het gebruik van de herinvesteringsreserve is het bedrag dat niet in aftrek kan worden toegenomen met een bedrag van $€ 1.890.000 - € 1.800.000 = € 90.000$.

Paragraaf 4.5.2.3: Het gebruik van EBT

De belastingplichtige vormt een herinvesteringsreserve waardoor de winst wordt verminderd met € 300.000 tot een bedrag van € 7.700.000. De gecorrigeerde winst bedraagt hierdoor € 7.700.000. Het bedrag dat maximaal in aftrek kan worden genomen, is dan € 2.310.000. Dit betekent dat de belastingplichtige een bedrag van € 3.690.000 niet in aftrek kan nemen. Door het gebruik van de herinvesteringsreserve is het bedrag dat niet in aftrek kan worden genomen toegenomen met een bedrag van $€ 3.690.000 - € 3.600.000 = € 90.000$.

Paragraaf 4.5.2.4: Deelconclusie

Uit bovenstaande is het volgende vast te stellen:

Berekeningswijze gecorrigeerde winst	Bedrag aan rente dat niet afgetrokken kan worden
EBITDA	€ 1.440.000
EBIT	€ 1.890.000
EBT	€ 3.690.000

Tabel 4: samenvattend schema earningsstrippingmaatregel met herinvesteringsreserve

Uit bovenstaande tabel komt hetzelfde beeld naar voren als bij de eerdere deelconclusies. Het bedrag aan renten dat niet aftrek kan worden genomen, stijgt naarmate gebruik wordt gemaakt van de andere maatstaven. Daarnaast valt op dat bij alle drie de maatstaven het bedrag dat niet in aftrek kan worden gebracht met hetzelfde bedrag stijgt. Bij alle drie de maatstaven is sprake van een stijging tot een bedrag van € 90.000 aan rente dat niet kan worden afgetrokken door het gebruik van de herinvesteringsreserve. Daarnaast ontstaat door het aanwenden van de herinvesteringsreserve een lagere boekwaarde op de balans. De herinvesteringsreserve wordt van de aankoopprijs afgetrokken. Hierdoor is in de loop van de jaren een lagere fiscale afschrijving, wat resulteert in een hogere winst. Dit is ook geen geval van grondslaguitholling of winstverschuiving en het is daarom de vraag of het wenselijk is dat een belastingplichtige door het toepassen van de herinvesteringsreserve een nadeel ondervindt bij de earningsstrippingmaatregel.

Paragraaf 4.5.3: Earningsstrippingmaatregel met het gebruik van de innovatiebox

Een belastingplichtige kan opteren voor de innovatiebox die staat in artikel 12b Wet Vpb 1969. Door de innovatiebox worden de winsten die worden gehaald uit een immaterieel activum dat is ontstaan uit speur- en ontwikkelingswerk tegen een gereduceerd tarief belast. Hierdoor is effectief sprake van een vrijstelling. Op grond van artikel 12b Wet Vpb 1969 wordt 7/25 in aanmerking genomen van de desbetreffende winst. In de casus is opgenomen dat 50 procent van de omzet aan de innovatiebox kan worden toegerekend. Dit betekent dat € 4 miljoen in de innovatiebox gaat. Hier wordt dan 7/25 in aanmerking genomen. Dit betekent dat de winst die wordt meegenomen € 1.120.000 is.

Paragraaf 4.5.3.1: Het gebruik van EBITDA

De winst van de belastingplichtige is door de toepassing van de innovatiebox € 5.120.000. De gecorrigeerde winst wordt hierdoor € 12.620.000 euro. Het bedrag aan saldo van renten dat dan in aftrek kan worden genomen, is $€ 12.620.000 * 0,30 = € 3.786.000$ euro. De belastingplichtige kan hierdoor € 2.214.000 aan renten niet in aftrek brengen. Door de toepassing van de innovatiebox is het bedrag dat niet in aftrek kan worden gebracht toegenomen met € 2.214.000 - € 1.350.000 = € 864.000

Paragraaf 4.5.3.2: Het gebruik van EBIT

In de casus is opgenomen dat de belastingplichtige 50 procent van zijn inkomsten mag toerekenen aan de innovatiebox. Dit betekent dat € 4 miljoen euro in de innovatiebox gaat. Hier wordt dan 7/25 in aanmerking genomen. Dit betekent dat de winst die wordt meegenomen € 1.120.000 is. Hierdoor wordt de winst voor de belastingplichtige $€ 4.000.000 + € 1.120.000 = € 5.120.000$. De gecorrigeerde winst is dan € 11.120.000. Het bedrag dat de belastingplichtige dan in aftrek mag brengen, is € 3.336.000. De belastingplichtige kan hierdoor een bedrag van € 2.664.000 aan renten niet in aftrek brengen. Door het gebruik van de innovatiebox is het bedrag dat niet in aftrek kan worden genomen, toegenomen met een bedrag van € 2.664.000 - € 1.800.000 = € 864.000

Paragraaf 4.5.3.3: Het gebruik van EBT

De belastingplichtige kan weer 50 procent van zijn winst in de innovatiebox stoppen. Dit betekent dat € 4.000.000 in de innovatiebox gaat. Hier wordt dan 7/25 in aanmerking genomen. Dit betekent dat de winst die wordt meegenomen € 1.120.000 is. De gecorrigeerde winst is hierdoor € 5.120.000. Het bedrag dat in aftrek mag worden genomen, is € 1.536.000. De belastingplichtige kan hierdoor een bedrag van € 4.464.000 aan saldo van renten niet in aftrek brengen. Door het gebruik van de innovatiebox is het bedrag aan saldo van renten dat niet in aftrek kan worden genomen, toegenomen met een bedrag van € 4.464.000 - € 3.600.000 = € 864.000.

Paragraaf 4.5.3.4: Deelconclusie

Uit bovenstaande is het volgende vast te stellen:

Berekeningswijze gecorrigeerde winst	Bedrag aan rente dat niet afgetrokken kan worden
EBITDA	€ 2.214.000
EBIT	€ 2.664.000
EBT	€ 4.464.000

Tabel 5: samenvattend schema earningsstrippingmaatregel met innovatiebox

Uit bovenstaande tabel komt hetzelfde beeld naar voren als bij de eerdere deelconclusies. Het bedrag aan renten dat niet in aftrek kan worden genomen, stijgt naarmate gebruik wordt gemaakt van de andere maatstaven. Daarnaast valt op dat bij alle drie de maatstaven het bedrag dat niet in aftrek kan worden gebracht met hetzelfde bedrag stijgt. Bij alle drie de maatstaven is sprake van een stijging van € 864.000.

Paragraaf 4.6: Conclusie

Uit de deelconclusies komt naar voren dat een belastingplichtige bij het gebruik van EBIT en EBT slechter af is dan bij het gebruik van EBITDA. Dit is te verklaren doordat bij EBIT en EBT minder tot de gecorrigeerde winst wordt gerekend. Het tweede punt dat naar voren komt, is dat de negatieve impact van de stimuleringsmaatregelen niet verandert bij een andere winstmaatstaf. Dit is samengevat in onderstaande tabel:

Variant	EBITDA	EBIT	EBT
Vershil ES maatregel en ES maatregel met EIA	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000
Vershil ES maatregel en ES maatregel met HIR	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000
Vershil ES maatregel en ES maatregel met innovatiebox	€ 864.000	€ 864.000	€ 864.000

Tabel 6: overzichtstabel

Uit de tabel komt naar voren dat door toepassing van een stimuleringsmaatregel de uitkomst voor alle drie de maatstaven hetzelfde is. Hieruit is op te maken dat een andere maatstaf niet ervoor zorgt dat het negatieve effect minder wordt. Dit is te verklaren door het feit dat de winstbepaling bij de drie maatstaven anders is, maar de winst bij elke maatstaf met hetzelfde bedrag lager uit valt. De kritiek die uit de fiscale wereld komt, is hiermee niet opgelost. Het doel van ATAD 1 is het voorkomen van grondslaguitholling en winstverschuiving, echter de fiscale stimuleringsmaatregelen resulteren niet in grondslaguitholling en winstverschuiving. Een oplossing zou kunnen zijn dat het kabinet het effect van stimuleringsmaatregelen achterwege laat bij het berekenen van de gecorrigeerde winst. Hierdoor ondervindt de belastingplichtige dan geen nadeel.

Door het gebruik maken van EBIT of EBT wordt de kritiek vanuit de accountancy wereld wel weerlegd. EBIT en EBT geven een betere weergave van de financiële positie van een bedrijf omdat meer posten worden meegenomen zoals afschrijvingen en afwaarderingen. Door het toepassen van EBIT of EBT zou de earningsstrippingmaatregel zijn gebaseerd op een maatstaf die een betrouwbaarder beeld geeft over de financiële positie van een bedrijf. Het gevolg is wel dat dit voor een belastingplichtige nadelig uitpakt. Het is daarom de vraag of het effect van de earningsstrippingmaatregel niet te groot wordt, waardoor een belastingplichtige een groot bedrag aan renten niet kan aftrekken, terwijl deze renten niet het doel hadden om als winstverschuiving te dienen.

Zoals eerder vermeld heeft Nederland met het invoeren van de earningsstrippingmaatregel twee bepalingen laten vervallen die betrekking hadden op bovenmatige deelnemingsrenten. Deze twee bepalingen zijn artikel 131 Wet Vpb 1969 en artikel 15ad Wet Vpb 1969. Artikel 131 Wet

Vpb 1969 bepaalde of een gedeelte van de rentekosten niet in aftrek mocht worden gebracht door te kijken naar de verhouding tussen de deelnemingsschuld en de geldlening. In dit artikel is geen sprake van een winstbegrip, maar wordt alleen gekeken naar de leningen. Artikel 15ad had betrekking op de bovenmatige rente bij overnames. Dit artikel lijkt een beetje op de earningsstrippingmaatregel omdat de rente wordt beperkt aan de hand van de winst die wordt gemaakt en de rentekosten die zijn gemaakt. Het winstbegrip waar gebruik van wordt gemaakt, is de winst die wordt bepaald aan de hand van de Nederlandse wetgeving en heeft niets te maken met EBITDA of EBIT. Het is daarom ook de vraag waarom de wetgever afwijkt van eerdere wetsbepalingen en nu kiest voor het begrip EBITDA.

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbeveling

Paragraaf 5.1: Conclusie

In deze scriptie werd onderzocht of het gebruik van de fiscale EBITDA aansluit bij wat het kabinet wil bereiken met de earningsstrippingmaatregel of dat misschien een alternatief mogelijk is. Met de earningsstrippingmaatregel moet grondslaguitholling en winstverschuiving tegen worden gegaan. Het is de bedoeling dat de winsten worden belast in de landen waar deze winsten worden verdiend. De OESO heeft een maatstaf uitgekozen waarbij wordt geprobeerd zo dicht mogelijk bij de economische activiteit van een belastingplichtige aan te sluiten. De economische activiteit is in feite de omzet; echter door te kiezen voor de omzet wordt geen rekening gehouden met productiekosten. Door te kiezen voor een maatstaf die zo dicht mogelijk bij de economische activiteit aansluit, moet de grondslaguitholling en winstverschuiving zoveel mogelijk voorkomen worden. Daarnaast onderbouwt de OESO het gebruik van EBITDA door te stellen dat in de financiële wereld EBITDA ook wordt gebruikt voor het waarderen van bedrijven en om te kijken of een bedrijf in staat is om te voldoen aan zijn schulden. De Europese Unie en hierdoor dus ook Nederland hebben indirect de zienwijze van de OESO overgenomen en verder niets opgemerkt over het gebruik van EBITDA.

Vanuit de financiële wereld en de accountancy wereld is kritiek op het gebruik van EBITDA. In de financiële wereld is het besef dat het gebruik van EBITDA bij het bepalen van de waarde van een bedrijf of een bedrijfstak resulteert in een schatting en dat hieraan niet een vaste waarde kan worden toegerekend. Daarom wordt gekeken naar meerdere maatstaven voor het waarderen van een bedrijf. De OESO gebruikt in de earningsstrippingmaatregel alleen maar EBITDA en houdt op deze manier geen rekening met de kritiek vanuit de financiële wereld. Naar mijn mening is dit gerechtvaardigd omdat een maatregel lastig uit te voeren is als rekening moet worden gehouden met verschillende maatstaven.

In de accountancy wereld is de kritiek dat EBITDA niet een representatief beeld geeft van een onderneming en dat EBITDA onderhevig is aan de voorkeur van een manager. Een belangrijk kritiekpunt is daarnaast dat EBITDA de waarde van een cashflow zou moeten laten zien, maar dit niet doet. Naar mijn idee is deze kritiek op EBITDA gerechtvaardigd en laat EBITDA een vertekend beeld zien. Het is echter voor het gebruik van de earningsstrippingmaatregel minder relevant. Het kiezen voor de EBITDA sluit het beste aan bij wat de OESO wil bereiken met de maatregel. De andere maatstaven EBIT en EBT zijn meer een winstbegrip en hierdoor wordt het effect van de earningsstrippingmaatregel kleiner.

Daarnaast is vanuit de fiscale wereld ook kritiek op het gebruik van EBITDA. Door het gebruik van de fiscale EBITDA wordt het effect van bepaalde stimuleringsregelingen die in de Nederlandse wetgeving staan beperkt. Dit is tegenstrijdig, omdat dit juist moet leiden tot een voordeel voor de belastingplichtige.

Daarom werd in deze scriptie gekeken of een andere maatstaf tot een gewenster resultaat zou leiden. De earningsstrippingmaatregel werd bekeken met het gebruik van EBIT en EBT. Deze twee maatstaven worden vaak gezien als substituten van de EBITDA en ze zijn minder onderhevig aan kritiek. Met het gebruik van EBIT of EBT werd grotendeels de kritiek vanuit de accountancy opgelost, een sector die de meeste kritiek had op het gebruik van EBITDA. Het

probleem dat het positieve effect van de fiscale stimuleringsmaatregelen werd beperkt, werd niet opgelost.

Het kabinet had naast het doel van het voorkomen van winstverschuiving en grondslaguitholling nog een doel: een gelijkere verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen. Door een sobere implementatie laat het kabinet zoveel mogelijke belastingplichtigen onder de earningsstrippingmaatregel vallen. Doordat veel belastingplichtigen eronder vallen, ontstaat algemeen gezien een gelijkere verhouding. Bij het gebruik van EBIT of EBT zal dit effect niet anders zijn. Het maakt daarom niet uit of gekozen wordt voor EBITDA, EBIT of EBT. Deze doelstelling van het kabinet wordt bereikt door het uitsluiten van bepaalde uitzonderingsposities en een lagere drempel opnemen en wordt niet bereikt door de maatstaf.

Paragraaf 5.2: Aanbeveling

Naar aanleiding van deze scriptie kunnen twee aanbevelingen worden gedaan. Mijn eerste aanbeveling is om het gebruik van EBITDA niet te wijzigen. Het gebruik van EBITDA is weliswaar niet onomstreden binnen de accountancy, maar het gebruik van EBITDA laat beter de economische activiteit zien dan EBIT en EBT. Dit komt omdat de kosten die geen uitgaven zijn, afschrijvingen en amortisatie, bij de winst worden opgeteld. Hierdoor wordt nauwkeuriger bekeken wat een belastingplichtige werkelijk aan economische activiteiten heeft ontplooid zoals de OESO eerder heeft beargumenteerd.

Door het toepassen van de earningsstrippingmaatregel wordt een belastingplichtige die gebruik maken van een stimuleringsregeling benadeeld. Het toepassen van deze stimuleringsregelingen leidt niet tot grondslaguitholling of winstverschuiving. Naar mijn mening is het vreemd dat een belastingplichtige hierdoor wordt benadeeld. De tweede aanbeveling van deze scriptie is dan ook dat bij het berekenen van de gecorrigeerde winst het eventuele gebruik van een stimuleringsmaatregel die de winst lager doet uitpakken niet wordt meegenomen. Hierdoor verdwijnt niet de stimulans voor een belastingplichtige om gebruik te maken van een dergelijke regeling.

Literatuurlijst

Boeken

- **Berk & DeMarzo 2016**
J. Berk & P. DeMarzo, *corporate finance*, Essex: Pearson 2016.
- **Van den Dool, Kampschöer, Nieuweboer, de Smit & Vollebregt, 2018**
R.P. van den Dool, G.W.J.M. Kampschöer, M. Nieuweboer, R.C. de Smit & H.A. Vollebregt, *Vennootschapsbelasting, Inclusief dividendbelasting en tax accounting*, Deventer: Wolter Kluwers 2018.

Artikelen

- **Bouwens & Verriest, 8 januari 2018. Geraadpleegd op 17 mei 2020, van executivefinance.nl.**
J. Bouwen & A. Verriest, 'Hoe valide is EBITDA nog?', executivefinance.nl, 8 januari 2018.
- **Elsweier & van Strien, WFR 2012/182.**
F.J. Elsweier & J. van Strien, 'De Duitse earningsstrippingmaatregel: een (goede) optie voor Nederland?', *WFR* 2012/182.
- **Kavelaars, TFO, 2016/147.1.**
P. Kavelaars, 'Earningsstripping, cfc en enkele andere ontwikkelingen', *TFO*, 2016/147.1.
- **Nijkeuter en Brillman, WFR 2019/201.**
E. Nijkeuter & L. Brillman, 'Over de fiscale gevolgen van een "fiscale EBITDA" als maatstaf. Het moet van Brussel', *WFR* 2019/201.
- **Stevens, TFO, 2019/161.2, p.1.**
S.A. Stevens, 'Implementatie van de earningsstrippingmaatregel', *TFO*, 2019/161.2.
- **Van Strien, WFR 2018/19, p.4.**
J. van Strien, 'Beperking renteaftrek via EBITDA-regels in ATAD1', *WFR*, 2018/19

Kamerstukken

- *Kamerstukken II* 2018/2019, 35030, nr. 3, (MvT).

Wetgeving

Europese wetgeving:

- Richtlijn 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt van de Raad van 12 juli 2016

Nederlandse wetgeving

- Wet Inkomstenbelasting 2001
- Wet Vennootschapsbelasting 1969

Rapporten

- **OESO BEPS-actionreport 4, 2015**
OESO, *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payment*, 2015.

Jurisprudentielijst

- HR 27-01-1988, ECLI:NL:HR:1988:ZC3744

Geraadpleegde websites

- www.accountantweek.nl
- www.executivefinance.nl
- www.fd.nl
- www.oeso.org